

**O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
HUZURIDAGI PEDAGOG KADRLARNI
QAYTA TAYYORLASH VA ULARNING
MALAKASINI OSHIRISH TARMOQ
(MINTAQAVIY) MARKAZI**

SHARQ TILINI O'QITISHDA INTERAKTIV TA'LIM VOSITALAR (VIDEODARSLAR, ONLAYN TA'LIM UCHUN PLATFORMALAR) DAN FOYDALANISH

**MODULI BO'YICHA
O'QUV-USLUBIY
MAJMUA**

2025

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**OLIIY TA’LIM TIZIMI KADRLARINI QAYTA
TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH INISTITUTI**

**O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI HUZURIDAGI PEDAGOG
KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA ULARNING MALAKASINI
OSHIRISH TARMOQ (MINTAQAVIY) MARKAZI**

**“SHARQ TILINI O‘QITISHDA INTERAKTIV
TA’LIM VOSITALAR (VIDEODARSLAR, ONLAYN
TA’LIM UCHUN PLATFORMALAR) DAN
FOYDALANISH”**

MODULI BO‘YICHA

O‘QUV–USLUBIY MAJMUA

Toshkent - 2025

Modulning o‘quv-uslubiy majmuasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 27-dekabrdagi 485-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan oliy ta’lim muassasalari pedagog kadrlarini qayta tayyorlash va malaka oshirish yo‘nalishlari o‘quv reja va dasturlariga muvofiq ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar: **Tayanch modullari:** S.A.Nazarova - TDShU Xitoy filologiyasi kafedrası mudiri p.f.n. (PhD), dotsent,
D.M.Raxmatullayeva-TDShU Xitoyshunoslik Oliy maktabi o‘qıtuvchisi
D.A.Mutalov-Oriental universiteti, O‘zbek va sharq tillari kafedrası katta o‘qıtuvchisi.

Taqrizchi: f.f.d., prof. J.T. Ziyamuxamedov

*O‘quv-uslubiy majmua Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universiteti Kengashining qarori bilan nashrga tavsiya qilingan
(2024- yil “29” noyabrdagi 4-sonli bayonnoma)*

MUNDARIJA

I. ISHCHI DASTUR.....	5
II. MODULNI O‘QITISHDA FOYDALANILADIGAN INTERFAOL TA’LIM METODLARI.	9
III. NAZARIY MASHG‘ULOT MATERIALLARI.....	12
IV. AMALIY MASHG‘ULOT MATERIALLARI.....	20
V. ADABIYOTLAR RO'YXATI.....	27

I.ISHCHI DASTUR

KIRISH

Dastur O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentyabrda tasdiqlangan "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 3-dekabrda "Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4910-son hamda Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 1-iyundagi "Akademik litseylar rahbar va pedagog xodimlarining uzduksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida"gi 296-son Qarorlarida belgilangan ustuvor yo'nalishlar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo'lib, u zamonaviy talablar asosida malaka oshirish jarayonlarining mazmunini takomillashtirish hamda akademik litseylar pedagog xodimlarining kasbiy kompetentligini muntazam oshirib borishni maqsad qiladi.

Dastur doirasida berilayotgan tayanch modullari mavzulari orqali akademik litseylarda faoliyat olib borayotgan pedagog xodimlarning chet tili ta'limini kompyuter texnologiyalari asosida tashkil qilish, dars jarayonida an'anaviy o'qitish va aralash metodlarni qo'llash, til o'qitishda interaktiv ta'lim vositalaridan samarali foydalanish hisobiga ularning pedagogik mahorat va kasbiy kompetentligini muntazam takomillashtirish bilan birgalikda pedagog xodimlarning ehtiyojlari asosida tanlab olingan tanlov modullari bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishlari ta'minlanadi.

Modulning maqsadi va vazifalari

Modulning maqsadi tinglovchilarni dars jarayonida an'anaviy o'qitish va aralash metodlardan samarali foydalanish yutuqlarining turlari va ularning ta'lim sohasidagi qo'llanilish imkoniyatlaridan foydalanish, sharq tili darslarida so'zlarni yodlashda aralash metodlarni qo'llash va muammolarini hal etish bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini oshirishdan iborat.

Modulning vazifalariga quyidagilar kiradi:

- sharq tillarini o'qitishda an'anaviy va aralash metodlar (an'anaviy yondashuvni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish)ni samarali qo'llash hamda yangi yondashuvlarni ta'limda qo'llanilishi va uning imkoniyatlarini keng qamrovda tushuntirish;

- sharq tili darslarida so'zlarni yodlashda aralash metodlarni qo'llash va ularning ta'lim sohasidagi qo'llanilish imkoniyatlarini o'zlashtirish;

- onlayn platformalardan foydalanish orqali kommunikativ qobiliyatni shakllantirish, rivojlantirish va takomillashtirish (HelloTalk, iTalki, c.ai, chatgpt)ga doir usullarini amaliyotga tatbiq etish va muammolarini ko'rib chiqish.

Modul bo'yicha tinglovchilarning bilimi, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar

“Xorijiy til (sharq tillari)” modulini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida:

Tinglovchi:

- sharq tillarini o'qitishda an'anaviy va aralash metodlar (an'anaviy yondashuvni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish)ni samarali qo'llashni;
- sharq tillarni o'qitish metodlari tarixini;
- til o'qitish metodi va prinsiplarilarini;
- sharq tillarini o'qitishning asosiy vositalarini;
- o'quv materiallar bilan ishlashni;
- onlayn platformalardan foydalanish orqali kommunikativ qobiliyatni shakllantirish, rivojlantirish va takomillashtirish (HelloTalk, iTalki, c.ai, chatgpt)larini **bilishi** kerak.

Tinglovchi:

- sharq tillarini o'qitishda an'anaviy va aralash metodlar (an'anaviy yondashuvni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish)ni samarali qo'llash;
- sharq tillarini o'qitishda ta'lim platformalari, o'quv materiallari, dars jadvali, vazifalarni va boshqa o'quv resurslar bilan ishlash usullaridan foydalanish;
- sharq tillarini o'qitishning asosiy vositalari bilan ishlash;
- interaktiv ilovalar-Anki, Quizlet, yoki Pleco kabi ilovalar yordamida so'z yodlashni qulaylashtirish;
- O'rganish jarayonini diversifikatsiya qilish;
- suhbat mashqlari, yozuv mashqlari va o'yinlardan foydalanish **ko'nikma va malakalariga** ega bo'lishi lozim.

Tinglovchi:

- interaktiv ilovalar-Anki, Quizlet, yoki Pleco kabi ilovalar yordamida so'z yodlashni qulaylashtirish;
- virtual elementlar qo'shish orqali dars o'tish metodlarni tadbiq etish;
- sharq tillarini o'qitishning asosiy vositalarini dars jarayonida qo'llash;
- o'quv materiallarini strukturalash va formallashtirish hamda dars rejalarini taqdim etish;
- onlayn platformalardan foydalanish orqali kommunikativ qobiliyatni shakllantirish, rivojlantirish va takomillashtirish (HelloTalk, iTalki, c.ai, chatgpt) orqali zamonaviy dasturiy vositalar bilan ishlash **kompetensiyalariga** ega bo'lishi lozim.

“Sharq tilini o‘qitishda interaktiv ta’lim vositalar (videodarslar, onlayn ta’lim uchun platformalar) dan foydalanish” moduli bo‘yicha soatlar taqsimoti

№	Modul mavzulari	Tinglovchining o‘quv yuklamasi, soat			
		Hammasi	Auditoriya o‘quv yuklamasi		
			Jami	jumladan	
				Nazariy	Amaliy
1	Sharq tilini o‘qitishda onlayn ta’lim platformalari va ulardan foydalanish asoslari.	2	2	2	
2	Videodarslar, vebinarlar va elektron darsliklar yaratishga asoslangan zamonaviy dasturiy vositalar.	2	2	2	
3	Zoom, Microsoft teams, Edpuzzle, Google meeting, Voov meeting, Flipgrid, Loom, Canvalardan foydalanish.	2	2		2
4	Ta’limda keng q‘ollanuvchi platformalarni sharq tili darslarida tadbiq etish.	2	2		2
Jami:		8	8	4	4

NAZARIY MASHG‘ULOTLAR MAZMUNI

**1-MAVZU: SHARQ TILINI O‘QITISHDA ONLAYN TA’LIM PLATFORMALARI VA ULARDAN FOYDALANISH ASOSLARI.
(2 SOAT)**

Reja:

1. Sharq tilini o‘qitishda onlayn ta’lim platformalari va ulardan foydalanish asoslari. Onlayn platformalar va raqamli vositalar yordamida ta’limning yangi imkoniyatlari
2. Massiv ochiq onlayn kurslar (MOOC). Sharq tillarini o‘qitishda ta’lim platformalari, o‘quv materiallari.
3. Onlayn ta’lim platformalaridan foydalanish asoslari. Dars jadvali, vazifalarni va boshqa o‘quv resurslar bilan ishlash usullari.

2-MAVZU: VIDEODARSLAR, VEBINARLAR VA ELEKTRON DARSЛИKLAR YARATISHGA ASOSLANGAN ZAMONAVIY DASTURIY VOSITALAR. (2 SOAT)

Reja:

1. Ta’lim jarayonini interaktiv va samarali qilishning ahamiyati. Videodarslar, vebinarlar va elektron darsliklar yaratishga asoslangan zamonaviy dasturiy vositalar.
2. Dasturiy vositalar va ularning imkoniyatlari. Adobe Premiere Pro, iMovie,

Camtasia , OBS Studio, Adobe After Effects va Animaker dasturlari bilan ishlash.

3. Dasturlarni solishtirish

AMALIY MASHG‘ULOTLAR MAZMUNI

1-AMALIY MASHG‘ULOT: ZOOM, MICRASOFT TEAMS, EDPuzzle, GOOGLE MEETING, VOOV MEETING, FLIPGRID, LOOM, CANVALARDAN FOYDALANISH. (2 SOAT)

Reja:

1. Zoom, Micrasoft teams, Edpuzzle, Google meeting, Voov meeting, Flipgrid, Loom, Canvalardan foydalanish.
2. Classin, Cisco Webex, Moodle, Jitsi Meet, BigBlueButton platformalardan foydalanish.
3. Platformalar tuzilishi, funksiyalari haqida ma’lumotlar berish.

2- AMALIY MASHG‘ULOT: TA’LIMDA KENG Q‘OLLANUVCHI PLATFORMALARNI SHARQ TILI DARSLARIDA TADBIQ ETISH. (2 SOAT)

Reja:

1. Onlayn ta’lim platformalarining ta’lim jarayonidagi roli va ahamiyati. Ta’limda keng q‘ollanuvchi platformalarni sharq tili darslarida tadbiq etish.
2. Sharq tili darslarida onlayn platformalarni qo‘llash imkoniyatlari. Onlayn darslarni tashkil qilish, video darslar yaratish.
3. Onlayn darslarni samarali tashkil etish uchun tavsiyalar va amaliyot. Video darslar orqali amaliy darslarni tashkil qilish.

O‘QITISH SHAKLLARI

- Mazkur modul bo‘yicha quyidagi o‘qitish shakllaridan foydalaniladi:
- ma’ruzalar, amaliy mashg‘ulotlar (ma’lumotlar va texnologiyalarni anglab olish, aqliy qiziqishni rivojlantirish, nazariy bilimlarni mustahkamlash);
- davra suhbatlari (ko‘rilayotgan loyiha yechimlari bo‘yicha taklif berish qobiliyatini oshirish, eshitish, idrok qilish va mantiqiy xulosalar chiqarish);
- bahs va munozaralar (loyihalar yechimi bo‘yicha dalillar va asosli argumentlarni taqdim qilish, eshitish va muammolar yechimini topish qobiliyatini rivojlantirish).

II. MODULNI O‘QITISHDA FOYDALANILADIGAN INTERFAOL TA’LIM METODLARI.

“SWOT-tahlil” metodi.

Metodning maqsadi: mavjud nazariy bilimlar va amaliy tajribalarni tahlil qilish, taqqoslash orqali muammoni hal etish yo‘llarni topishga, bilimlarni mustahkamlash, takrorlash, baholashga, mustaqil, tanqidiy fikrlashni, nostandart tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi.

S – (strength)	• kuchli tomonlari
W – (weakness)	• zaif, kuchsiz tomonlari
O – (opportunity)	• imkoniyalari
T – (threat)	• to'siqlar

“Assesment” metodi

Metodning maqsadi: mazkur metod ta’lim oluvchilarning bilim darajasini baholash, nazorat qilish, o‘zlashtirish ko‘rsatkichi va amaliy ko‘nikmalarini tekshirishga yo‘naltirilgan. Mazkur texnika orqali ta’lim oluvchilarning bilish faoliyati turli yo‘nalishlar (test, amaliy ko‘nikmalar, muammoli vaziyatlar mashqi, qiyosiy tahlil, simptomlarni aniqlash) bo‘yicha tashhis qilinadi va baholanadi.

Metodni amalga oshirish tartibi:

“Assesment” lardan ma’ruza mashg‘ulotlarida talabalarning yoki qatnashchilarning mavjud bilim darajasini o‘rganishda, yangi ma’lumotlarni bayon qilishda, seminar, amaliy mashg‘ulotlarda esa mavzu yoki ma’lumotlarni o‘zlashtirish darajasini baholash, shuningdek, o‘z-o‘zini baholash maqsadida individual shaklda foydalanish tavsiya etiladi. Shuningdek, o‘qituvchining ijodiy yondashuvi hamda o‘quv maqsadlaridan kelib chiqib, assesmentga qo‘shimcha topshiriqlarni kiritish mumkin.

Namuna. Har bir katakdagi to‘g‘ri javob 5 ball yoki 1-5 balgacha baholanishi mumkin.

- **Test**
- 1. Kuchsiz o‘zaro ta’sirni tashuvchi zarralarni ko‘rsating.
- A. W-бозон
- B. фотон

Qiyosiy tahlil

Fundamental o‘zaro ta’sir kuchlarini taqqoslang

- **Tushuncha tahlili**
- W -bozon tushunchasini izohlang...
-

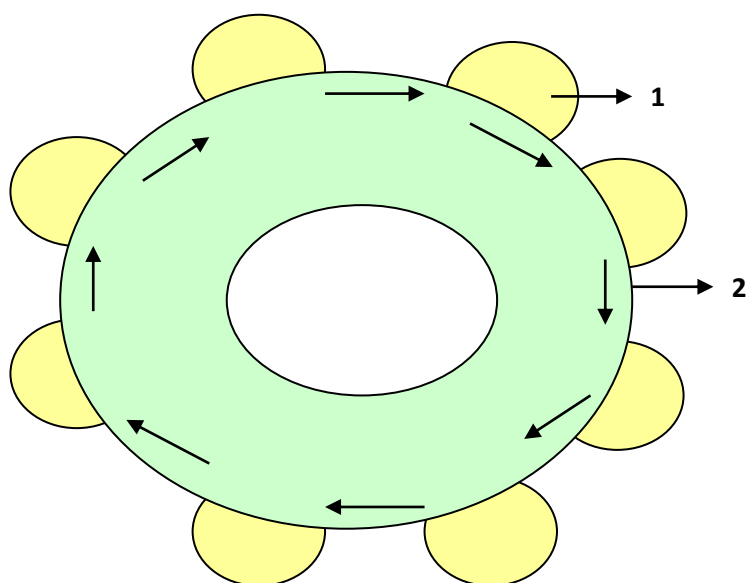
Amaliy ko‘nikma

- Zarrachaning energiyasini xisoblang
-

“Davra suhbatı” metodi

Aylana stol atrofida berilgan muammo yoki savollar yuzasidan ta’lim oluvchilartomonidan o‘z fikr-mulohazalarini bildirish orqali olib boriladigan o‘qitish metodidir.

“Davra suhbatı” metodi qo‘llanilganda stol-stullarni doira shaklida joylashtirish kerak. Bu har bir ta’lim oluvchining bir-biri bilan “ko‘z aloqasi”ni o‘rnatib turishiga yordam beradi. Davra suhbatining og‘zaki va yozma shakllari mavjuddir. Og‘zaki davra suhbatidata’lim beruvchi mavzuni boshlab beradi va ta’lim oluvchilardan ushbu savol bo‘yicha o‘z fikr-mulohazalarini bildirishlarini so‘raydi vaaylana bo‘ylab har birta’lim oluvchi o‘z fikr-mulohazalarini og‘zaki bayon etadilar. So‘zlayotgan ta’lim oluvchini barcha diqqat bilan tinglaydi, agar muhokama qilish lozim bo‘lsa, barcha fikr-mulohazalar tinglanib bo‘lingandan so‘ng muhokama qilinadi. Bu esa ta’lim oluvchilarning mustaqil fikrlashiga va nutq madaniyatining rivojlanishiga yordam beradi.

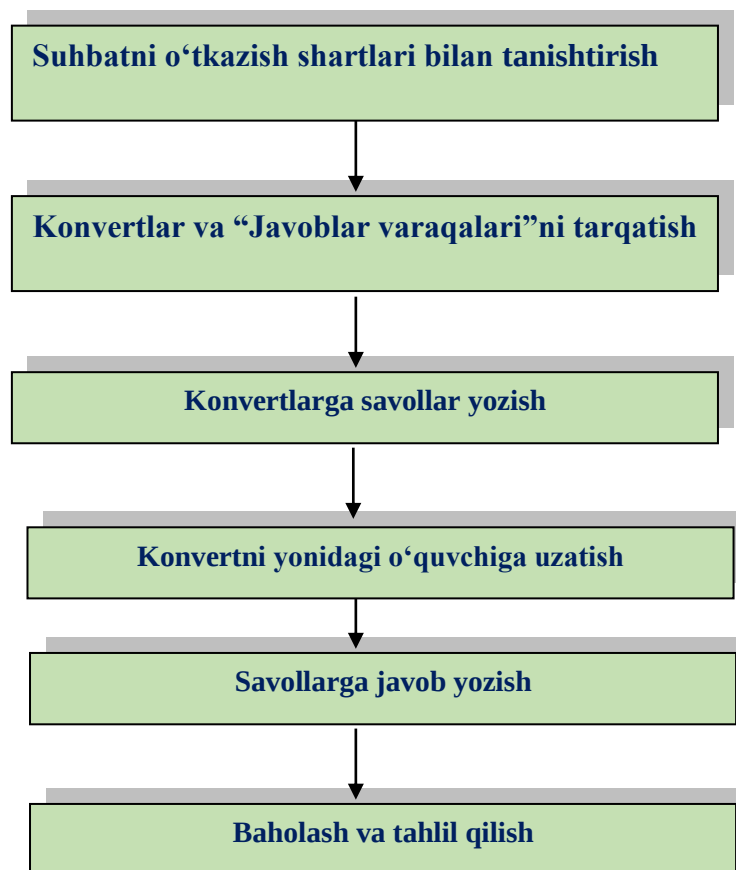
Belgilar:

1-ta’lim oluvchilar

2-aylana stol

Davra stolining tuzilmasi

Yozma davra suhbatida stol-stullar aylana shaklidajoylashtirilib, har bir ta'lim oluvchiga konvert qog'oz beriladi. Har bir ta'lim oluvchi konvert ustiga ma'lum bir mavzu bo'yicha o'z savolini beradi va "Javob varaqasi"ning biriga o'z javobini yozib, konvert ichiga solib qo'yadi. Shundan so'ng konvertni soat yo'nalishi bo'yicha yonidagi ta'lim oluvchiga uzatadi. Konvertni olgan ta'lim oluvchi o'z javobini "Javoblar varaqasi"ning biriga yozib, konvert ichiga solib qo'yadi va yonidagi ta'lim oluvchiga uzatadi. Barcha konvertlar aylana bo'ylab harakatlanadi. Yakuniy qismda barcha konvertlar yig'ib olinib, tahlil qilinadi. Quyida "Davra suhbat" metodining tuzilmasi keltirilgan

- o'tilgan materialining yaxshi esda qolishiga yordam beradi;
- barcha ta'lim oluvchilar ishtirok etadilar;
- har bir ta'lim oluvchi o'zining baholanishi mas'uliyatini his etadi;
- o'z fikrini erkin ifoda etish uchun imkoniyat yaratiladi.

III. NAZARIY MASHG‘ULOT MATERIALLARI

1-MAVZU: SHARQ TILINI O‘QITISHDA ONLAYN TA’LIM PLATFORMALARI VA ULARDAN FOYDALANISH ASOSLARI (2 SOAT)

Reja:

4. Sharq tilini o‘qitishda onlayn ta’lim platformalari va ulardan foydalanish asoslari. Onlayn platformalar va raqamli vositalar yordamida ta’limning yangi imkoniyatlari
5. Massiv ochiq onlayn kurslar (MOOC). Sharq tillarini o‘qitishda ta’lim platformalari, o‘quv materiallari.
6. Onlayn ta’lim platformalaridan foydalanish asoslari. Dars jadvali, vazifalarni va boshqa o‘quv resurslar bilan ishlash usullari.

Kalit so'zlar:

Bugungi kunda til o‘rganish jarayoni faqat darsliklar va an’anaviy metodlar bilan cheklanmaydi. Onlayn ta’lim platformalari, ayniqsa, Sharq tillarini o‘rgatishda katta imkoniyatlar yaratmoqda. Bunday platformalar, o‘quvchilarga vaqt va joydan qat’i nazar, tilni o‘rganish uchun qulayliklar taqdim etadi. Onlayn ta’limning yangi shakllari, multimedia materiallari va interaktiv darslar orqali o‘rganish yanada samarali va qiziqarli bo‘ladi.

An’anaviy o‘qitish metodlarida, asosan, darsliklar va auditoriya mashg‘ulotlariga tayaniladi. Biroq onlayn ta’limda bu metodlar yanada rivojlanib, interaktiv usullar bilan boyitiladi. Masalan, videodarslar, audio materiallar, o‘yin shaklidagi mashqlar va forumlar o‘quvchilarga tilni samarali o‘rganishga yordam beradi.

Bugungi kunda bir nechta mashhur onlayn ta’lim platformalari mavjud:

MOOC (Massiv Ochiq Onlayn Kurslar) – Bu platformalar, masalan, Coursera yoki edX, o‘quvchilarga butun dunyo bo‘ylab Sharq tillari bo‘yicha kurslar taklif etadi. Kurslar, asosan, video darslar, interaktiv mashqlar va baholash tizimlari orqali o‘qitiladi.

Interaktiv Ilovalar – Duolingo yoki Memrise kabi ilovalar yordamida o‘quvchilar o‘yinlar va mashqlar orqali tilni o‘rganadilar. Bu usul, o‘rganishni qiziqarli va samarali qiladi.

Video va Audio Resurslar – YouTube va boshqa video platformalar yordamida o‘quvchilar tilni tabiiy, real hayotdagi suhbatlar orqali o‘rganishlari mumkin. Podcastlar ham bu borada foydali bo‘ladi.

Tahlil va Baholash – Quizlet yoki Kahoot kabi interaktiv platformalar orqali o‘quvchilar o‘z bilimlarini tekshirib ko‘rishlari mumkin.

Onlayn ta’lim platformalaridan samarali foydalanish uchun bir nechta asosiy usullarni keltirish mumkin:

1. **Interaktiv metodlar** – Video darslar, mashqlar va o‘yinlar yordamida o‘quvchilarni faol ishtirok etishga undash mumkin.
2. **Multimedia vositalari** – Audio, video va interaktiv materiallar yordamida til o‘rganishni yanada qiziqarli qilish mumkin.
3. **O‘quvchilarni faollashtirish** – Forumlar va guruh ishlari orqali o‘quvchilarni muloqotga jalb qilish, bu esa o‘rganish jarayonini yanada samarali qiladi.
4. **Individual yondashuv** – Har bir o‘quvchining ehtiyojiga moslashtirilgan materiallar va metodlar yordamida o‘rganish jarayonini shaxsiylashtirish muhim.

SAMR modeli onlayn ta'limda texnologiyalarni qanday ishlatish kerakligini tushuntiradi. Bu modelda texnologiya orqali o‘qitishni turli bosqichlarda qo‘llash mumkin:

Substitution (almashtirish) – Texnologiya an'anaviy darsni to‘liq almashtiradi (masalan, darsliklar o‘rniga elektron materiallar).

Augmentation (qo‘shimcha qilish) – Texnologiya darsni yaxshilaydi (masalan, video va audio materiallar qo‘llanadi).

Modification (o‘zgartirish) – Darsni yanada samarali qilish uchun texnologiya yordamida darsning tuzilishini o‘zgartirish mumkin.

Redefinition (yangi imkoniyatlar yaratish) – Texnologiya yordamida o‘quvchilarga yangi, ilg‘or imkoniyatlar taqdim etish.

Onlayn ta'limning eng katta afzalligi – bu o‘quvchilarga o‘z vaqtida va istalgan joyda o‘rganish imkoniyatini berishdir. Multimedia va interaktiv vositalar yordamida o‘quvchilar o‘qitishni yanada qiziqarli va samarali tarzda olib boradilar. Bundan tashqari, onlayn platformalar global miqyosda o‘qitish imkoniyatlarini yaratib, yangi tajriba almashish va xalqaro miqyosda o‘rganish imkoniyatlarini taqdim etadi. Onlayn ta'lim platformalarining ba'zi kamchiliklari ham mavjud. Masalan, texnologiyaga aloqador muammolar, internetning past tezligi, yoki o‘qituvchilarning yangi metodlarga moslashishi kerakligi kabi muammolar yuzaga kelishi mumkin. Bundan tashqari, o‘quvchilarning motivatsiyasini saqlash, ayniqsa, uzoq muddatli onlayn kurslarda, qiyin bo‘lishi mumkin. Kelajakda onlayn ta'limda texnologiyalar yanada rivojlanadi. Sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari yordamida o‘rganish jarayoni yangi bosqichga o‘tadi. Bu esa o‘quvchilarga yanada interaktiv va shaxsiylashtirilgan o‘rganish tajribasini taqdim etadi. Sharq tillarini o‘qitishda onlayn ta'lim platformalari katta ahamiyatga ega. Ular o‘quvchilarga yangi imkoniyatlar yaratib, o‘rganish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Bu platformalardan samarali foydalanish uchun texnologiyalarni ta'lim jarayoniga chuqur integratsiya qilish va yangi metodlardan foydalangan holda o‘rganish jarayonini yanada rivojlantirish zarur.

Sharq tillarini o'qitishda onlayn ta'lim platformalaridan foydalanish, multimedia vositalarini integratsiya qilish orqali o'quv jarayonini samarali qilishda katta ahamiyatga ega. Onlayn platformalar va multimedia texnologiyalarining ta'limga qo'shilishi, o'quvchilarga interaktiv va ko'p kanalli o'rganish tajribasini taqdim etadi, bu esa ularning bilimlarni samarali o'zlashtirishiga yordam beradi.

Multimedia vositalari, ya'ni matn, tasvir, video va audio materiallari, Sharq tillarini o'rgatishda foydalanuvchilarning turli sezgi organlari orqali ma'lumot olishlarini ta'minlaydi. Masalan, onlayn platformalar orqali audio va video darslar, interaktiv mashqlar va testlar yordamida o'quvchilar nafaqat yangi so'zlar va grammatikani o'rganadilar, balki tillarni muloqotda samarali ishlatish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni ham rivojlantiradilar.

Mayerning "Kognitiv multimedia o'rganish nazariyasi"ga ko'ra, multimedia materiallari matn va tasvirlar bilan birga taqdim etilganda, o'quvchilarning axborotni yaxshiroq tushunishi va eslab qolishi mumkin. Shu sababli, Sharq tilini o'qitishda video va audio materiallarini birgalikda ishlatish, masalan, tilni amaliy ravishda o'rgatishda samarali bo'ladi. Buning natijasida, o'quvchilarning tinglab tushunish qobiliyatlari rivojlanadi, shuningdek, ular talaffuzni to'g'ri o'rgana oladilar.

Puentedura tomonidan taklif qilingan SAMR modeli (Substitution, Augmentation, Modification, Redefinition) esa onlayn ta'limda multimedia texnologiyalarini qanday ishlatish bo'yicha yo'l-yo'riq beradi. Masalan, Substitution* bosqichida o'qituvchi an'anaviy darslarni elektron shaklda taqdim etadi, Augmentation bosqichida esa multimedia materiallari yordamida o'quvchilarni interaktiv faoliyatlarga jalb qiladi. Modification bosqichida, masalan, onlayn guruh ishlarida video-konferensiyalar yordamida, o'quvchilarni tilni o'rganish jarayonida yangi metodlar va texnologiyalar bilan tanishtiradi. Nihoyat, *Redefinition* bosqichida, texnologiyalar o'quvchilarga yangi va ilg'or tajribalarni yaratishga imkon beradi, masalan, onlayn forumlar orqali turli mamlakatlardan o'quvchilar bilan muloqot qilish.

Onlayn ta'lim platformalarida multimedia vositalaridan foydalanish, o'quvchilarni yanada faolroq ishtirok etishga undaydi. Masalan, video va audio materiallari orqali o'qituvchilar tilni o'rgatishda turli xil nuanslarni tushuntirishi mumkin, bu esa o'quvchilarni yanada ko'proq jalb qiladi. Bu interaktiv yondashuvlar, o'quvchilarning diqqatini jalb qilish va ularga o'rganish jarayonini qiziqarli qilishda yordam beradi.

Clark va Mayer (2011) "E-learning and the Science of Instruction" kitoblarida multimedia vositalarining samarali qo'llanilishi haqida batafsil fikr yuritadilar. Ularning fikriga ko'ra, o'quvchilarni interaktiv materiallar bilan ishlatish, ularning kognitiv faolligini oshiradi va o'rganish jarayonini samarali qiladi. Onlayn

platformalar esa o'quvchilarni o'z bilimlarini mustahkamlash uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Shu tariqa, Sharq tilini o'qitishda onlayn ta'lim platformalaridan foydalanish nafaqat o'quvchilarni motivatsiya qiladi, balki o'rganish samaradorligini ham sezilarli darajada oshiradi. O'quvchilarni multimedia texnologiyalari bilan ta'minlash, ularning tahliliy fikrlash va tilni tushunish qobiliyatlarini rivojlantiradi, shu bilan birga o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Sharq tilini o'qitishda onlayn ta'lim platformalari va ulardan foydalanish asoslari. Sharq tillarini o'qitishda ta'lim platformalari, o'quv materiallari, dars jadvali, vazifalarni va boshqa o'quv resurslar bilan ishlash usullari.

Savollar.

1. Onlayn ta'lim platformalarining Sharq tilini o'qitishda qanday afzalliklari mavjud?
2. An'anaviy o'qitish metodlari va onlayn ta'lim platformalari o'rtasidagi asosiy farqlar nimalar?
3. Onlayn ta'lim platformalaridan qanday interaktiv metodlar orqali samarali foydalanish mumkin?
4. SAMR modeli qanday ishlaydi va onlayn ta'limda qanday qo'llanadi?
5. Onlayn ta'limning ba'zi kamchiliklari haqida qanday fikrdasiz?
6. Onlayn ta'lim platformalarining kelajakdagi rivojlanish yo'nalishlari qanday bo'ladi?
7. MOOC platformalari qanday imkoniyatlarni taqdim etadi?
8. Sharq tillarini o'rgatishda multimedia va interaktiv materiallarning roli nima?
9. Onlayn ta'limda o'quvchilarning motivatsiyasini qanday saqlash mumkin?
10. Texnologiyaning ta'lim jarayoniga integratsiyasi qaysi jihatlarga ta'sir qiladi?

2-MAVZU: VIDEO DARSLAR, VEBINARLAR VA ELEKTRON DARSLIKLAR YARATISHGA ASOSLANGAN ZAMONAVIY DASTURIY VOSITALAR (2 SOAT)

Reja:

1. Ta'lim jarayonini interaktiv va samarali qilishning ahamiyati. Videodarslar, vebinarlar va elektron darsliklar yaratishga asoslangan zamonaviy dasturiy vositalar.
2. Dasturiy vositalar va ularning imkoniyatlari. Adobe Premiere Pro, iMovie, Camtasia, OBS Studio, Adobe After Effects va Animaker dasturlari bilan ishlash.
3. Dasturlarni solishtirish.

Kalit so'zlar: *Dasturiy vositalar, Camtasia, Animaker, OBS Studio*

Videodarslar, vebinarlar va elektron darsliklar yaratishga asoslangan zamonaviy dasturiy vositalar. Adobe Premiere Pro, iMovie, Camtasia, OBS Studio, Adobe After Effects va Animaker dasturlari bilan ishlash. "Videodarslar, vebinarlar va elektron darsliklar yaratish uchun zamonaviy dasturiy vositalar" mavzusi o'quvchilarga ta'lim jarayonini interaktiv va samarali qilish uchun kerakli bo'lgan dasturiy vositalarni o'rganishga imkon yaratadi., Adobe Premiere Pro, iMovie, Camtasia, OBS Studio, Adobe After Effects va Animaker kabi dasturlardan foydalanib, videodarslar, vebinarlar va elektron darsliklar yaratish jarayonlari keng ko'rib chiqiladi. O'quvchilar videolarni tahrirlash, vizual effektlar yaratish, interaktiv vebinarlar tashkil etish va elektron ta'lim materiallarini dizaynlashni o'rganadilar. Ushbu dasturiy vositalar yordamida o'qitish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish, o'quvchilarga aniq va tushunarli ta'lim berish mumkin bo'ladi. Bu dastur bilan ishlash usullari, interaktivlik va ta'lim materiallarini optimallashtirishning eng yaxshi usullari o'rgatiladi.

Har bir dasturning foydalanuvchilarga qanday yordam berishi va ular uchun qanday imkoniyatlar yaratishini ko'rib chiqamiz:

Adobe Premiere Pro: Agar siz professional video montaj bilan shug'ullansangiz va murakkab videolar yaratishga qiziqsangiz, Adobe Premiere Pro siz uchun mukammal variant. Bu dastur eng yaxshi video montaj va tahrirlash imkoniyatlarini taklif qiladi. U kengaytirilgan vositalarga ega bo'lib, har xil formatlarni qo'llab-quvvatlaydi. Agar videolarni yuqori sifatda va batafsil tahrirlashni xohlasangiz, bu dastur juda mos keladi. Biroq, u animatsiyalar yaratishda juda kuchli emas va jonli efirlar uchun mos emas.

iMovie: Agar siz oddiy va tezkor video montajni xohlasangiz va Mac foydalanuvchisi bo'lsangiz, iMovie yaxshi tanlov. U intuitiv va oson ishlatiladi, ayniqsa yangi boshlovchilar uchun. Agar siz juda murakkab videolar yaratishni xohlamasangiz va faqatgina oddiy tahrirlash va videolarga matn yoki musiqani qo'shishni istasangiz, iMovie bunga juda mos keladi. Biroq, animatsiyalar yaratish imkoniyatlari juda cheklangan.

Camtasia : Agar siz o'qitish yoki trening videolarini yaratmoqchi bo'lsangiz, Camtasia ajoyib tanlov bo'ladi. U o'qituvchilar va ta'lim sohasidagi mutaxassislar uchun mo'ljallangan, chunki interaktiv va ta'lim materiallarini yaratish uchun juda qulay. U juda oson ishlatish mumkin va ekran yozib olish funktsiyasiga ega. Agar siz o'quv video materiallarini yaratishda yordamchi dastur izlayotgan bo'lsangiz, Camtasia siz uchun ideal.

OBS Studio : OBS Studio – bu jonli efirlar va translyatsiyalar uchun eng yaxshi vosita. Agar siz o'zining stream (jonli efir) dasturingizni boshlashni xohlasangiz yoki YouTube yoki Twitch kabi platformalarda jonli efirni boshqarishni xohlasangiz, bu dastur aynan siz uchun. U bepul va juda kuchli, ammo video montaj va animatsiyalar

yaratishda imkoniyatlari juda cheklangan. OBS Studio esa ko'proq jonli efirlar va video yozuvlar bilan shug'ullanish uchun mukammaldir.

Adobe After Effects : Agar siz video tahrirlash va animatsiyalar yaratishda professional darajaga chiqmoqchi bo'lsangiz, Adobe After Effects eng yaxshi variantlardan biri bo'ladi. Bu dastur orqali murakkab vizual effektlar va animatsiyalar yaratish mumkin. Agar siz video montajni oddiy darajada qilmoqchi bo'lsangiz, bu dastur murakkab va vaqt talab qilishi mumkin. Ammo, agar siz ijodiy va ta'sirchan animatsiyalarni yaratishni istasangiz, Adobe After Effects sizni kutmoqda.

Animaker : Agar siz ancha sodda va intuitiv dastur izlayotgan bo'lsangiz, Animaker yaxshi tanlovdir. Bu onlayn platforma bo'lib, oddiy animatsiyalar va videolar yaratish uchun mo'ljallangan. U juda oson ishlatiladi va turli xil shablonlarni taklif qiladi. Agar siz ta'lim videosi yoki animatsiya yaratishda yangi boshlovchi bo'lsangiz, Animaker boshlash uchun yaxshi variant. Ammo, bu dastur jonli efirlar yoki murakkab videolar uchun mos kelmaydi.

Har bir dastur o'ziga xos xususiyatlarga ega. Agar siz professional tahrir va montaj qilishni xohlasangiz, Adobe Premiere Pro yoki Adobe After Effects ga qarang. Camtasia ta'lim materiallari yaratish uchun ajoyib, OBS Studio esa jonli efirlar uchun ideal. Agar siz sodda va foydalanuvchilar uchun qulay interfeysga ega dastur istasangiz, iMovie yoki Animaker ni tanlashingiz mumkin.

Dastur	Asosiy Xususiyatlar	Foydalanuvchi	Afzalliklari	Kamchiliklari
Adobe Premiere Pro	Professional video montaj, kengaytirilgan tahrir vositalari	Tajribali video montajchilar	Yuqori sifatli video tahrir, kengaytirilgan formatlarni qo'llab-quvvatlash	Murakkab, yangi boshlovchilar uchun og'ir
iMovie	Oddiy video tahrirlash, matn va musiqani qo'shish	Mac foydalanuvchilari	Oson ishlatish, oddiy video tahrirlash uchun qulay	Animatsiya yaratish imkoniyatlari cheklangan
Camtasia	Ekran yozib olish, ta'lim videolari yaratish	O'qituvchilar, trening mutaxassislari	Oson ishlatish, ta'lim videosi yaratish uchun qulay	Murakkab video montaj uchun cheklangan imkoniyatlar
OBS Studio	Jonli efirlar, video translyatsiyalar	Streamerlar, jonli efir foydalanuvchilari	Bepul, kuchli translyatsiya imkoniyatlari	Video montaj va animatsiya uchun cheklangan vositalar
Adobe After Effects	Vizual effektlar, animatsiyalar yaratish	Ijodiy video montajchilar	Murakkab animatsiyalar va vizual effektlar yaratish	Murakkab va vaqt talab qiladigan dastur, yangi boshlovchilar uchun mos emas
Animaker	Oddiy animatsiyalar	Yangi boshlovchilar,	Sodda va intuitiv interfeys,	Murakkab video tahriri va jonli

	yaratish, onlayn platforma	o'qituvchilar	animatsiya yaratish uchun qulay	efirlar uchun mos emas
--	----------------------------	---------------	---------------------------------	------------------------

Venn diagrammasi orqali bu dasturlarni turli xususiyatlari va ularning kesishgan joylarini ko'rsatish mumkin. Bu dasturlarning ba'zi xususiyatlari umumiy bo'lib, boshqalari esa faqat bir yoki ikki dasturga xosdir. Masalan, **Adobe Premiere Pro** va **Adobe After Effects** video montajlash va animatsiyalar yaratish uchun eng kuchli vositalar bo'lsa, **OBS Studio** jonli efirlar uchun mo'ljallangan va **Camtasia** esa ko'proq o'quv materiallari va o'quv videolarini yaratish uchun ishlatiladi.

Jadval shaklida solishtirish:

Dastur	Video Montajlash	Animatsiyalar	Jonli Efir	Interfeysni Yaratish	O'qitish/Ta'lim	Fayl Formati
Adobe Premiere Pro	Ha	Ha (cheklangan)	Yo'q	Ha	Yo'q	.mp4, .avi, .mov
iMovie	Ha	Yo'q	Yo'q	Ha	Yo'q	.mp4, .mov
Camtasia	Ha	Ha	Yo'q	Ha	Ha	.mp4, .avi, .mov
OBS Studio	Yo'q	Yo'q	Ha	Yo'q	Yo'q	.flv, .mp4
Adobe After Effects	Ha	Ha	Yo'q	Ha	Yo'q	.mp4, .mov
Animaker	Ha (oddiy)	Ha	Yo'q	Ha	Ha	.mp4, .avi

Camtasia — bu TechSmith kompaniyasi tomonidan ishlab chiqilgan video tahrirlash va ekran yozib olish dasturidir. Camtasia ko'proq video darsliklar, taqdimotlar, vebinarlar va boshqa turli xil o'quv materiallarini yaratish uchun ishlatiladi. Dastur video yaratish jarayonini oddiy, intuitiv va samarali qilishga imkon beradi, shuning uchun o'qituvchilar, content yaratuvchilar, va ta'lim texnologiyalari mutaxassislari uchun juda qulaydir. Camtasia ning asosiy xususiyatlari:

1. Ekran yozib olish: Camtasia ekran yozib olishning yuqori sifatli imkoniyatlarini taqdim etadi. Siz kompyuteringiz ekranini, videolarni yoki vebinarlarni yozib olish, shuningdek, audio yoki kamera orqali yozuvlarni qo'shish imkoniyatiga egasiz. Bu xususiyat ta'lim maqsadlari uchun juda foydalidir, chunki o'qituvchi o'z darsini yoki taqdimotini ekran orqali ko'rsata oladi.

2. Video tahrirlash: Camtasia dasturi juda qulay video tahrir qilish vositalarini taqdim etadi. Bu vositalar yordamida video kliplari, rasm va audio materiallarini qo'shish, kesish, tezlikni o'zgartirish, effektlar qo'shish, matn bilan bezash va boshqa ko'plab tahrirlash imkoniyatlarini amalga oshirish mumkin.

3. Interaktiv elementlar: Camtasia yordamida video materiallarga interaktiv elementlar, masalan, tugmalar, havolalar, testlar va boshqa interaktiv vositalar

qo'shish mumkin. Bu, o'quvchilarning o'qish jarayonini yanada qiziqarli va faol qiladi.

4. Prezentatsiyalarni yaratish: Camtasia yordamida video prezentatsiyalar yaratish juda oson. Dasturda o'zgaruvchan animatsiyalar, video slaydlar va o'ziga xos effektlar yordamida taqdimotlarni jonli va dinamik qilish mumkin.

5. Ajoyib audio tahriri: Camtasia, audio materiallarni tahrirlashda ham qulayliklar yaratadi. Ovoz balandligini sozlash, ovozlarni kesish, qo'shimcha musiqa yoki ovoz effektlarini qo'shish kabi imkoniyatlar mavjud.

6. Video eksport qilish: Camtasia yaratilgan videolarni turli formatlarda eksport qilish imkonini beradi. Video 1080p yoki 4K sifatida chiqarilishi mumkin, shuningdek, YouTube, Vimeo, MP4 kabi formatlar bilan to'g'ridan-to'g'ri eksport qilinishi mumkin.

7. Shablonlar va tayyor materiallar: Camtasia ichida tayyor shablonlar va video materiallar mavjud bo'lib, ular yordamida yaratish jarayonini tezlashtirish mumkin. Bu, ayniqsa, yangi boshlovchilar uchun juda foydali.

Foydalanish sohalari:

- Ta'lim: Camtasia ko'plab o'qituvchilar va o'quvchilar tomonidan video darslarni yaratish, taqdimotlar va online kurslar uchun ishlatiladi. Video darslar yaratishda ekran yozib olish va video tahrir qilish kabi imkoniyatlar juda qulay.

- Content yaratuvchilar: YouTube va boshqa platformalar uchun video yaratishda, vloglar, tutoriallar yoki qiziqarli kontent tayyorlashda Camtasia yordam beradi.

- Ishlab chiqarish va marketing: Kompaniyalar o'z mahsulotlari yoki xizmatlarini taqdim etish uchun videolarni yaratishda Camtasia dan foydalanadi. Shuningdek, ichki trening materiallari va marketing kontentlarini tayyorlash uchun ham ishlatiladi.

Camtasia — bu video tahrirlash va ekran yozib olishni qulay va samarali qiluvchi vosita. O'qituvchilar uchun interaktiv video darslar, taqdimotlar, va vebinarlar yaratishda juda mos keladi. Uning intuitiv interfeysi va keng tahrirlash imkoniyatlari yordamida foydalanuvchilar o'z yaratgan videolarini yuqori sifatda tayyorlashlari mumkin.

IV.AMALIY MASHG'ULOTLAR MAZMUNI

1-AMALIY MASHG'ULOT: ZOOM, MICRASOFT TEAMS, EDPUZZLE, GOOGLE MEETING, VOOV MEETING, FLIPGRID, LOOM, CANVALARDAN FOYDALANISH (2 SOAT)

Reja:

1. Zoom, Microsoft teams, Edpuzzle, Google meeting, Voov meeting, Flipgrid, Loom, Canvalardan foydalanish.
2. Classin, Cisco Webex, Moodle, Jitsi Meet, BigBlueButton platformalardan foydalanish.
3. Platformalar tuzilishi, funksiyalari haqida ma'lumotlar berish.

Zoom, Microsoft teams, Edpuzzle, Google meeting, Voov meeting, Flipgrid, Loom, Canvalardan foydalanish. Classin, Cisco Webex, Moodle, Jitsi Meet, BigBlueButton platformalardan foydalanish. Platformalar tuzilishi, funksiyalari haqida ma'lumotlar berish.

Bugungi kunda texnologiyalar bizning hayotimizning ajralmas qismiga aylandi. Ayniqsa, masofaviy ta'lim sohasida, bu vositalar ta'lim jarayonini yanada interaktiv va samarali qilish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Shunday qilib, biz bu ma'ruzada Zoom, Microsoft Teams, Edpuzzle, Google Meet, Voov Meeting, Flipgrid, Loom va Canva kabi mashhur platformalarning qanday ishlashini va ular yordamida ta'lim jarayonini qanday yaxshilash mumkinligini ko'rib chiqamiz.

Zoom platformasi o'qituvchilar va talabalar uchun eng keng tarqalgan va mashhur videokonferensiya dasturlaridan biri hisoblanadi. Bu platforma orqali o'qituvchilar jonli darslar o'tkazishlari, talabalarga masofaviy yordam ko'rsatishlari va ularni bir-biri bilan muloqotga jalb qilishlari mumkin. Asosiy funksiyalar :

Videokonferensiyalar va vebinarlar tashkil etish. Ekran almashish va materiallar ko'rsatish. Yozib olish imkoniyati. Interaktiv chat orqali o'quvchilar bilan muloqot qilish. Tavsiya : Sharq tillarini o'rgatishda Zoom orqali guruhli mashg'ulotlar o'tkazish va talabalar bilan tilni amaliy ravishda o'rganish samarali bo'ladi. Masalan, talabalarga mavzuga oid savollarni berdirib, o'zaro fikr almashishlari uchun imkoniyat yaratish mumkin.

Microsoft Teams – bu masofaviy ta'limda o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi samarali hamkorlikni tashkil etishga yordam beradi. Platforma o'qituvchilarga video darslar tashkil etish, fayllarni almashish va o'quvchilarni birlashtirish imkonini beradi. Asosiy funksiyalar : Yig'ilishlar va video konferensiyalar. Chat va fayl almashish. O'quvchilarni guruhlariga bo'lish va topshiriqlarni taqsimlash. Kalendar orqali darslar va eslatmalarni yuborish. Tavsiya : Sharq tillari o'qituvchilari Teams yordamida o'quvchilarni guruhlariga bo'lib, tilni amaliy tarzda o'rgatishlari mumkin. Bu platformaning kalendar funksiyasi yordamida darslar va topshiriqlarni o'quvchilarga

vaqtida yetkazish mumkin.

Edpuzzle – bu platforma o'quvchilarga videolarni interaktiv qilish imkonini beradi. O'qituvchilar video materiallarga savollar va izohlar qo'shib, o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlashga yordam berishi mumkin. Asosiy funksiyalar : Videolarga savollar qo'shish. O'quvchilarning video ko'rish jarayonini kuzatish. Interaktiv elementlar bilan darslar yaratish. Tavsiya: Sharq tillarini o'rgatishda Edpuzzle videolaridan foydalanish, masalan, talaffuzni tekshirish va o'quvchilarga muayyan savollarni javob berishga undash samarali usul bo'ladi.

Google Meet – bu onlayn yig'ilishlar va video darslarni tashkil etish uchun qulay va oson foydalaniladigan platforma. Google Meet orqali o'qituvchilar talabalari bilan videokonferensiyalar o'tkazishlari mumkin. Asosiy funksiyalar: Video yig'ilishlar va konferensiyalar. Ekran almashish va fayl yuborish. Interaktiv chat. Tavsiya: Google Meet orqali o'qituvchilar talabalari bilan onlayn darslar o'tkazib, video materiallar va interaktiv mashg'ulotlar tashkil etishlari mumkin. Bu platforma o'quvchilarga darslarni o'zgacha tarzda o'rganish imkoniyatini beradi.

Voov Meeting – bu videokonferensiya va onlayn yig'ilishlar o'tkazish uchun yangi, ammo samarali vosita. Voov platformasi orqali ta'lim materiallarini o'rganish va talabalar bilan muloqot qilish mumkin. Asosiy funksiyalar: Videokonferensiyalar o'tkazish. Ekran almashish. Guruhlar yaratish va topshiriqlarni taqsimlash. Tavsiya: Sharq tillarini o'rgatishda Voov Meeting yordamida o'quvchilarni guruhlariga ajratib, til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish mumkin.

Flipgrid – bu o'quvchilarga video shaklida javob berishga imkon beradigan interaktiv platformadir. O'qituvchilar o'z darslarini video tarzda taqdim etib, o'quvchilarni video shaklida javob berishga chaqirishi mumkin. Asosiy funksiyalar: O'quvchilar uchun video javoblar. Interaktiv o'rganish jarayoni. Video materiallar bilan muloqot. Tavsiya: Sharq tillarini o'rgatishda Flipgrid yordamida talabalar o'z fikrlarini video tarzda bildirishi, talaffuzni yaxshilashda yordam beradi. Bu platforma tilni o'rganish jarayonini yanada interaktiv qiladi.

Loom - bu video yozib olish va o'quvchilarga yuborish uchun qulay vosita. O'qituvchilar Loom yordamida o'z darslarini yozib olib, o'quvchilarga yuborishlari mumkin. Asosiy funksiyalar: Ekran yozib olish va video yaratish. Video saqlash va o'quvchilarga yuborish. Kommentariylar qo'shish. Tavsiya: Sharq tillarini o'rgatishda Loom yordamida talaffuz va grammatika darslarini yozib yuborish mumkin. Bu o'quvchilarga mustahkamlash va qayta ko'rish uchun yordam beradi.

Canva: Ta'lim materiallarini yaratishning oson usuli dizayn yaratish uchun oddiy va samarali vosita. O'qituvchilar o'quv materiallarini, taqdimotlarni va boshqa ta'lim resurslarini Canva yordamida yaratishlari mumkin. Asosiy funksiyalar: Ta'lim materiallarini dizayn qilish. Taqdimotlar va infografikalar yaratish. Shablonlar yordamida tezkor va samarali ishlash. Sharq tillarini o'rgatishda Canva yordamida

interaktiv materiallar yaratish mumkin. Masalan, yangi soʻzlarni oʻrgatish uchun infografikalar yoki vizual darsliklar tayyorlash.

Hozirgi kunda mavjud boʻlgan turli platformalar yordamida taʼlim jarayonini yanada samarali va interaktiv qilish mumkin. Har bir platformaning oʻziga xos xususiyatlari bor, shuning uchun oʻqituvchilar ularni oʻz darslarida toʻgʻri va maqsadga muvofiq qoʻllashlari zarur. Sharq tillarini oʻrgatishda bu platformalar yordamida talabalar bilan interaktiv aloqada boʻlish, oʻzaro fikr almashish va yangi materiallarni oʻrganish jarayonini qiziqarli qilish mumkin.

Savollar.

1. Zoom, Microsoft Teams va Google Meet oʻrtasidagi asosiy farqlar nimalardan iborat?
2. Edpuzzle platformasini qanday qilib taʼlim jarayonida interaktiv qilish mumkin?
3. Sharq tillarini oʻrgatishda Loom va Flipgrid platformalaridan qanday samarali foydalanish mumkin?
4. Voov Meeting platformasining oʻziga xos afzalliklari va kamchiliklari qanday?
5. Canva platformasi yordamida oʻquvchilar uchun qanday taʼlim materiallarini yaratish mumkin?
6. Zoom yoki Microsoft Teams platformalarida oʻquvchilarni qanday guruhlariga ajratish mumkin va bu qaysi vazifalarni osonlashtiradi?
7. Edpuzzle platformasida video materiallarga qanday interaktiv elementlar qoʻshish mumkin?
8. Google Meet yoki Voov Meeting platformalarida jonli efirlarni qanday samarali boshqarish mumkin?
9. Flipgrid va Loom platformalarining taʼlimda qoʻllanish imkoniyatlarini solishtirib chiqing.
10. Masofaviy taʼlimda Zoom, Microsoft Teams va Edpuzzle kabi platformalar qanday yordam beradi va ular oʻquvchilarni qanday motivatsiya qiladi?

2-AMALIY MASHGʻULOT: TAʼLIMDA KENG QʻOLLANUVCHI PLATFORMALARNI SHARQ TILI DARSLARIDA TADBIQ ETISH (2 SOAT)

Reja:

1. Onlayn taʼlim platformalarining taʼlim jarayonidagi roli va ahamiyati. Taʼlimda keng qʻollanuvchi platformalarni sharq tili darslarida tadbiq etish.
2. Sharq tili darslarida onlayn platformalarni qoʻllash imkoniyatlari. Onlayn darslarni tashkil qilish, video darslar yaratish.
3. Onlayn darslarni samarali tashkil etish uchun tavsiyalar va amaliyot. Video darslar orqali amaliy darslarni tashkil qilish.

Taʼlimda keng qʻollanuvchi platformalarni sharq tili darslarida tadbiq etish.

Onlayn darslarni tashkil qilish, video darslar yaratish. Video darslar orqali amaliy darslarni tashkil qilish.

Zamonaviy ta'limda texnologiyalar, ayniqsa onlayn platformalar, katta o'rin tutmoqda. Bugungi kunda, ayniqsa pandemiya davrida, ta'lim tizimi butunlay raqamli formatga o'tgani va onlayn darslar ko'p o'quv yurtlarida, hatto boshlang'ich sinflarda ham joriy qilingan. Onlayn platformalar ta'limda ishtirok etishni, muloqotni va o'quvchilarni mustaqil o'qish va o'rganish jarayoniga jalb etishni osonlashtiradi. Masalan, Zoom, Microsoft Teams, Google Meet kabi video konferensiyalar platformalari o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida real vaqtda muloqot qilishga imkon beradi. Loom va Edpuzzle kabi vositalar esa darslarni video formatda taqdim etish, ularni interaktiv qilish, savollar va mashqlar qo'shish orqali darsni yanada samarali va qiziqarli qiladi. Canva esa dars materiallarini yanada chiroyli va tushunarli qilishda yordam beradi.

Onlayn ta'lim platformalarining afzalliklari quyidagilardan iborat: Jahon bo'ylab ta'limga kirish imkoniyati : Ta'lim jarayoni geografik cheklavlardan holi bo'ladi. O'quvchilar dunyoning turli burchaklaridan bir xil darsga qatnashishlari mumkin. Interaktivlikni oshiradi : O'quvchilarga faqat tinglash emas, balki darslarda faol qatnashish imkoniyatini beradi. Moslashuvchanlik va qulaylik : O'quvchilar o'ziga qulay bo'lgan vaqtda ta'lim olishlari mumkin, bu esa o'qish jarayonining samaradorligini oshiradi.

Dastur	Asosiy Funksiyalar	Afzalliklar	Kamchiliklar	Rasmiy Sayt
Zoom	Video konferensiyalar, guruh ishlari, ekran ulashish, chat	O'quvchilar bilan real vaqtda muloqot qilish, ko'p funksiyalar	Internet tezligi va texnik nosozliklarga bog'liq	zoom.us
Microsoft Teams	Video qo'ng'iroqlar, chat, fayl almashish, guruh yaratish	O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida oson muloqot	Yangi foydalanuvchilar uchun murakkab interfeys	microsoft.com/en-us/microsoft-teams
Google Meet	Video qo'ng'iroqlar, ekran ulashish, chat, fayllar almashish	Oddiy interfeys, Google ekotizimi bilan integratsiya	Kamroq interaktiv imkoniyatlar	meet.google.com
Edpuzzle	Video materiallarni interaktiv qilish (savollar, izohlar qo'shish)	Video darslar bilan o'quvchilarni faollashtirish, o'quvchilarga mustaqil o'rganish imkonini berish	Faqat video darslar uchun mos, boshqa turdagi materiallar cheklangan	edpuzzle.com
Loom	Video darslar yaratish, ekran yozish, video tahrirlash	Oson va tezkor video tayyorlash, taqdimotlar uchun ideal	To'liq video tahririni amalga oshirishda cheklanishlar	loom.com
Canva	Vizual ta'lim materiallarini	Ta'lim materiallarini	Interaktiv elementlar cheklangan, asosan	canva.com

	yaratish, infografikalar, plakatlar	yanada tushunarli va chiroyli qilish	vizual materiallar uchun	
Flipgrid	O'quvchilarning video javoblarini olish, guruhlar tashkil qilish	O'quvchilarni o'z fikrlarini video formatda ifodalashga rag'batlantiradi	Faoliyat faqat video ko'rinishda amalga oshiriladi	flipgrid.com
Quizlet	Flash-kartalar, testlar yaratish, o'quvchilarga baholash qilish	O'quvchilar uchun interaktiv va qiziqarli o'rganish vositasi	Darsning barcha qismlarini qamrab olmaydi, faqat lug'atni rivojlantirishga yordam beradi	quizlet.com
Moodle	O'quvchilar uchun kurslar yaratish, topshiriqlarni yuborish, testlar	Kurs yaratish va boshqarish uchun qulay, asosan o'qituvchilarga yordam beradi	Asosiy e'tibor dars materiallariga qaratilgan, ko'p interaktivlik mavjud emas	moodle.org
Jitsi Meet	Video konferensiyalar, chat, ekran ulashish, guruhlar yaratish	Bepul va ochiq manba, xususiylikni ta'minlash	Texnik cheklovlar va funksiyalarning kamligi	jitsi.org

Sharq tili darslarini onlayn platformalar bilan boyitish, o'quvchilarga ko'proq interaktiv va mustaqil o'rganish imkoniyatlarini yaratadi. Misol uchun, o'quvchilar onlayn guruh ishlari yoki munozaralar tashkil etish, talaffuz mashqlarini o'rganish va o'z javoblarini video formatda taqdim etish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Sharq tillarini o'rgatishda onlayn platformalar yordamida samarali darslar tashkil etish, o'quvchilarni nafaqat grammatikani, balki madaniy jihatlarni ham o'rganishga undaydi. Bunda quyidagi platformalar yordam berishi mumkin:

Zoom va Microsoft Teams : Bu platformalarda o'quvchilar bilan real vaqt rejimida video konferensiyalar, talaffuz mashqlari, interaktiv mashg'ulotlar o'tkazish mumkin. O'qituvchi video qo'ng'iroqlar orqali grammatik mashqlarni tushuntirib, so'zlashuv ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi. Masalan, darsni guruhlariga bo'lib, rolli o'yinlar o'tkazish orqali o'quvchilarning nutq qobiliyatini oshirish mumkin.

Edpuzzle : Bu platforma video darslarni interaktiv holatga keltirish imkoniyatini beradi. Sharq tili darslarida videolarni tayyorlashda o'qituvchi, masalan, talaffuz yoki grammatikani o'rgatishda o'quvchilarga savollar qo'shish, videolarga izohlar berish orqali ularni faollashtirishi mumkin. Edpuzzle yordamida o'quvchilar video materialni ko'rganidan so'ng, testlarni bajarib, o'zlarini baholashlari mumkin.

Flipgrid : Bu platforma yordamida o'quvchilar video orqali o'z javoblarini taqdim etishlari mumkin. Masalan, talaffuz mashqlarini bajarayotganda o'quvchilarga bir-

birlariga savollar berish, soʻzlarni toʻgʻri talaffuz qilishda yordam berish imkonini beradi.

Loom : Oʻqituvchilar video darslar yaratib, oʻquvchilarga talqin qilish yoki yangi mavzuni tushuntirish imkoniyatiga ega. Sharq tili darslarida oʻqituvchilar talaffuzni koʻrsatib, oʻquvchilarga video shaklida mashq qilishni taklif qilishlari mumkin.

Canva : Oʻqituvchilar Canva platformasida taʼlim materiallarini yaratish, ular uchun qiziqarli va tushunarli slaydlar tayyorlashlari mumkin. Sharq tili darslarida, masalan, soʻz boʻyligini kengaytirish uchun infografikalar, matnli slaydlar va interaktiv plakatlar yaratish mumkin.

Sharq tili darslarida onlayn platformalarni qoʻllash oʻquvchilarga yanada interaktiv va qiziqarli oʻrganish imkoniyatlarini yaratadi. Bu platformalar yordamida oʻquvchilar oʻzlarini mustaqil ravishda oʻrganishda sinovdan oʻtkazish, oʻz ijodiy ishlarini koʻrsatish, darslarni qayta koʻrish va oʻzlashtirish jarayonida koʻproq motivatsiya oladilar.

Onlayn darslarni samarali tashkil etish uchun quyidagi tavsiyalarni eʼtiborga olish zarur:

Tez-tez interaktiv mashgʻulotlar tashkil etish : Oʻquvchilarning diqqatini jamlash uchun interaktiv mashgʻulotlar, guruh ishlari va soʻzlashuvlarga alohida ahamiyat berish kerak. Zoom yoki Microsoft Teams platformalarida guruhlarini ajratib, oʻquvchilarni kichik vazifalar bilan band qilish, video konferensiyalarni interaktiv qilish mumkin.

Video darslarni qisqacha va aniq qilish : Loom yoki Edpuzzle kabi vositalardan foydalangan holda, video darslarni qisqa va mazmunli qilish lozim. Oʻquvchilarga oʻrganayotgan materiallarini qayta koʻrish imkoniyatini berish, darslarni koʻrib chiqish va ularning savollariga javob berish uchun vaqt ajratish zarur.

Mavzularni qismlarga boʻlish : Onlayn darslar davomida, ayniqsa sharq tili kabi murakkab mavzularni oʻrgatishda, har bir mavzuni qismlarga boʻlib oʻrgatish muhim. Darslarni kichik boʻlaklarga ajratib, oʻquvchilarga har bir qismni toʻliq oʻzlashtirishga imkon berish, keyin esa umumiy natijalarni chiqarish yaxshi samara beradi.

Taʼlim materiallarini vizualizatsiya qilish : Canva yoki Edpuzzle yordamida materiallarni vizual tarzda taqdim etish oʻquvchilarning tushunishini yengillashtiradi. Sharq tili grammatikasini yoki talaffuzini oʻrganishda, masalan, rasmlar, diagrammalar yoki infografikalardan foydalanish orqali oʻquvchilarni qiziqtirish mumkin.

Motivatsiya va takrorlash : Oʻquvchilarni doimiy ravishda motivatsiya qilish va ular tomonidan oʻzlashtirilgan materiallarni takrorlashga undash kerak. Har bir video darsdan soʻng kichik testlar yoki mashqlar qoʻshish orqali ularning bilimni mustahkamlash mumkin.

Zamonaviy onlayn platformalar ta'lim jarayonini yanada samarali qilish, o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ta'lim materiallarini o'rganish jarayonini interaktivlashtirish imkoniyatlarini taqdim etadi. Sharq tili darslarida onlayn platformalardan foydalanish, nafaqat til o'rganish jarayonini engillashtiradi, balki o'quvchilarning nutq qobiliyatini rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, samarali darslarni tashkil etishda platformalar, o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi doimiy aloqani ta'minlashda muhim vosita bo'lib qoladi.

Savollar.

1. Zoom dasturining asosiy funksiyalari nimalardan iborat?
2. Microsoft Teams platformasining chet tili ta'limidagi afzalliklari qanday?
3. Google Meet dasturini chet tili o'qitishda qanday maqsadlarda ishlatish mumkin?
4. Edpuzzle dasturi video darslarni qanday qilib interaktiv qilishga yordam beradi?
5. Loom dasturining ta'limda qo'llanishi qanday afzalliklarga ega?
6. Canva platformasini chet tili darslarida qanday ishlatish mumkin?
7. Flipgrid platformasining video javoblar orqali ta'lim jarayoniga qanday ta'siri bo'ladi?
8. Quizlet platformasining chet tili o'rganishdagi roli qanday?
9. Moodle platformasi bilan chet tili darslarini qanday tashkil etish mumkin?
10. Jitsi Meet platformasining ta'lim jarayonida qanday foydalari bor va qanday kamchiliklarga ega?

V. ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O'zbekiston”, 2017. – 488 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O'zbekiston”, 2018. – 507 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. 3-jild. – T.: “O'zbekiston”, 2019. – 400 b.
4. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild. – “O'zbekiston”, 2020. – 400 b.
5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. -T.:O'zbekiston, 2021.- 464 b.

II. Normativ-huquqiy hujjatlar

6. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2023.
7. O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentabrda qabul qilingan “Ta'lim to'g'risida”gi O'RQ-637-sonli Qonuni.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi “O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-5847-son Farmoni.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020- yil 29- oktabr “Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-6097-sonli Farmoni.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28- yanvardagi “2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi PF-60-son Farmoni.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020- yil 3-dekabrdagi “Iqtidorli yoshlarni saralab olish tizimi va akademik litseylar faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida” PQ-4910-son Qarori.
12. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022- yil 1-iyundagi “Akademik litseylar rahbar va pedagog xodimlarining uzduksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida” 296-son Qarori.

III. Maxsus adabiyotlar

13. Демина Н.А. Методика преподавания практического китайского языка. Изд. 2-е, испр.и доп. – М.: Восточная литература, 2012. – 88 с.
14. Shabanov J. Chet tilini o'qitish metodikasi va zamonaviy texnologiyalar. - T., 2009.
15. Xudoyberganova Z. Mutaxassislikning nazariy masalalari. O'quv

qo'llanma. T., 2013.

16. Usmonov A.I., Baxramov F.D. Kompyuter texnologiyalari asoslari. -T., 2010.

17. Aripov M., Fayziyeva M., Dottayev S. Web texnologiyalar. O'quv qo'llanma. -T.: "Faylasuflar jamiyati", 2013. -350 b.

18. Tillayev A.I. Fotodizayn, Adobe Photoshop. O'quv qo'llanma. -T.: "Adib", 2014.- 156 b.

19. Назарова С. Методика обучения восточным языкам (китайский язык).- Т.: Инновационное развитие нации и общества, 2020. -116 б.

20. Alixonov S., Rayemov M. Informatika va axborot texnologiyalari o'qitish metodikasi.-T.: Iqtisod moliya, 2010.

21. Karimov A.A., Nazarova S. Xitoyshunoslikning dolzarb masalalari: filologiya, falsafa tarix, iqtisod va siyosat// Истории преподавания китайского языка в Узбекистане. – Т., 2015. – 22– 25с.

22. To'rayeva G.H. Google Classroom platformasida ishlash bo'yicha metodik tavsiyalar. Uslubiy qo'llanma. -Buxoro, 2020. – 36 b.

23. Кочергин И.В. Очерки методики обучения китайскому языку. Научное издание. – М.: Муравей, 2011. – 160 с.

24. Виртуальная реальность как новая исследовательская и образовательная среда. Серфуз Д.н. и др. // ЖУРНАЛ Научно-аналитический журнал «Вестник Санкт-Петербургского университета Государственной противопожарной службы МЧС России», 2015. – 185-197 с.

25. Игнатова Н. Ю. Образование в цифровую эпоху: монография. М-во образования и науки РФ. – Нижний Тагил: НТИ (филиал) УрФУ, 2017. – 128 с.
http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/54216/1/978-5-9544-0083-0_2017.pdf

26. Moodle LMS tizimida masofaviy kurslar yaratish. O'quv-uslubiy qo'llanma. – T.: Toshkent farmatsevtika instituti, 2017.

27. Tursunov S.Q. Ta'limda elektron axborot resurslarini yaratish va ularni joriy qilishning metodik asoslari. Monografiya. -T.: Adabiyot uchqunlari, 2018.

IV. Internet saytlar

<http://edu.uz>

<http://lex.uz>

<http://bimm.uz>

<http://ziyonet.uz>

<http://natlib.uz>